

Послання від Помічника Генерального секретаря НАТО з політичних питань та політики безпеки (ПГС ППБ)

«Нам потрібно мати довгострокове бачення та розуміти важливість реформ, організаційної розбудови та боротьби з корупцією».

Започаткована в 2007 році Програма НАТО з розбудови доброчесності (РД) спрямована на підвищення прозорості, підзвітності та доброчесності в сфері оборони та безпеки. Основне завдання програми РД - поширення передового досвіду та зменшення корупційних ризиків. Неможливо переоцінити важливість належного управління в будь-якій галузі. Досвід НАТО та окремих держав в секторі оборони та безпеки чітко демонструє, що корупція та використання державних коштів не за призначенням підривають довіру громадськості та зменшують результативність роботи. Крім того, досвід міжнародної спільноти показує, що корупція сприяє породженню конфліктів, є їхнім негативним побічним продуктом і живить екстремізм.

Торкнувшись України в своїй промові на нещодавній зустрічі міністрів оборони в Брюсселі, Генеральний секретар НАТО заявив, що «боротьба з корупцією підвищить запас міцності України... нам потрібно мати довгострокове бачення та розуміти важливість реформ, організаційної розбудови та боротьби з корупцією». В лютому цього року розпочався третій етап програми РД. Ресурси на підтримку програми виділяє трастовий фонд під проводом Бельгії, Болгарії, Норвегії, Польщі, Швейцарії та Сполученого Королівства. Мета - вбудувати РД в інструменти та механізми НАТО та партнерства як один з головних напрямків діяльності, надавати державам, які звертаються за відповідною допомогою, адаптовану до їхніх потреб підтримку. Основними знаряддями для виявлення та поширення кращої практики є анкета самооцінки з РД (АСО) та процес експертного оцінювання. В ході експертного оцінювання виробляються рекомендації щодо застосування найкращого досвіду, а також визначаються ті напрямки, які мають стати складовими національного плану дій. Я вітаю те, що вже цього року Вірменія, Колумбія та колишня Югославська Республіка Македонія¹ подали заповнені формуляри самооцінки. Заступник Прем'єр-міністра Киргизстану письмово підтвердив намір своєї країни заповнити АСО та реалізувати процес експертного оцінювання, і саме ця держава стане першою в Центральній Азії, яка здійснить цей крок. Тепер кількість держав, що долучаються до АСО РД та процесу експертного оцінювання, зростає до сімнадцяти.

Крім того, з задоволенням звітую про ті досягнення, які маємо в реалізації Навчально-тренувального плану з РД, узгодженого з Північноатлантичною Радою в серпні 2014 року. В тісній взаємній співпраці Міжнародний секретаріат (МС), органи військового управління (ОВУ) НАТО та Норвезький центр з питань доброчесності в секторі оборони завершили перший річний цикл розгляду потреб. Зараз ведеться робота із створення базової навчальної програми з РД. Такий підхід забезпечує максимальне використання наявних можливостей і ресурсів в плані навчання особового складу.

Одним з найзначніших напрацювань є наразі підготовлений ОВУ звіт, в якому наголошується на необхідності існування політики РД НАТО, а також розробки керівних принципів і доктрини для підсилення оперативної ефективності та єдності зусиль. Потреба в такій політиці була одним з ключових питань, які обговорювались вищими керівниками на Конференції з РД 2015 р., проведеній в США на початку цього року. Обговорення цієї тематики між державами продовжиться восени.

На червневій зустрічі Великої сімки в Німеччині Прем'єр-міністр Кемерон закликав міжнародні організації поставити проблему корупції в центр нашого міжнародного діалогу. Він переконливо довів, що «корупція не тільки загрожує нашому процвітання: вона також підриває нашу безпеку». НАТО та партнери Альянсу добре розуміють це. Початок III етапу програми РД чітко демонструє нашу рішучість щодо подальших дій.

*Помічник Генерального секретаря НАТО з політичних справ і політики безпеки
посол Трасівулос Террі Стаматопулос*

¹ Туреччина визнає Республіку Македонія за її конституційною назвою.

Генеральний секретар
НАТО Йенс Столтенберг
Нарада Міністрів оборони
червень 2015 року

Останні відомості про заходи протягом року

ЗАПЛАНОВАНА РАЗ НА ДВА РОКИ КОНФЕРЕНЦІЯ З РД – ВАШИНГТОН, ОКРУГ КОЛУМБІЯ

23 – 25 лютого 2015 р. в Вашингтоні (ОК) проводилася конференція НАТО з РД. Участь в її організації брав Секретаріат Міністра оборони (СМО) США. Ця конференція з назвою «Протидія корупції: запровадження прозорості, підзвітності та доброчесності в роботу наших оборонних установ і сил» зібрала більш ніж 150 вищих цивільних та військових керівників, профільних експертів з 32 країн-членів і партнерів НАТО, а також представників міжнародних організацій та громадянського суспільства. Співголовами на цьому заході були посол Террі Стаматопулос та пан Боб Шер, помічник Міністра оборони з питань стратегії, планування та спроможностей.

Цей флагманський захід в царині РД проводиться раз на два роки, надаючи цивільним та військовим органам можливість краще зрозуміти стратегічні наслідки корупції

для питань безпеки та знайти практичні рішення для покращання управління в секторі оборони і безпеки. В ході пленарних та групових обговорень представники держав наголосили на важливості програми РД НАТО в наданні адаптованої до конкретних потреб підтримки щодо створення системи ефективного та результативного управління ресурсами та виявленні найкращих підходів та рішень для усунення системних недоліків і прогалин. На конференції було проведено поглиблений аналіз зв'язку між корупцією і безпекою, в ході якого корупція була названа «рушійною силою» та «практичним результатом» виникнення загроз, конфліктів та нестабільності держав. Учасники дійшли висновку про те, що корупція є загрозою міжнародній безпеці, а для нейтралізації ризиків та поширення кращої практики необхідні структуровані підходи, зокрема, коли йдеться про операції та місії під проводом НАТО, а також про посилення інституцій у нестабільних державах.

Вашингтон, ОК

СЕМІНАР З ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБ ДЛЯ РД - НЕАПОЛЬ

Семінар з визначення потреб для РД відбувся 24 – 25 березня 2015 року в Неаполі, Італія. Він був організований МС НАТО у взаємодії з Об'єднаним командуванням НАТО в Неаполі. Цивільні та військові органи НАТО разом з представниками країн розглянули та поновили документ з аналізу навчальних потреб (АНП) з РД, який був розроблений у червні 2014 року. Обговорювалися питання визначення потреб НАТО щодо загального та спеціалізованого навчання фахівців з РД в рамках системи управління НАТО, а також у військових установах окремих країн. Це включає в себе задоволення потреб на політичному, політично-військовому, стратегічному, оперативному і тактичному рівнях.

Пан Боб Шер з СМО вітає учасників конференції з РД 2015 року

РІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН - ОСЛО

З 8 по 10 червня 2015 року більш ніж 90 учасників, що представляли 31 державу-члена і партнерів, працювали на щорічній конференції з навчальних дисциплін у сфері РД. На цій конференції, яку приймав у себе Норвезький центр з питань доброчесності в секторі оборони (ЦДСО), зібралися профільні фахівці з державних цивільних та військових органів, а також представники приватного сектору та громадянського суспільства. Метою конференції був огляд та вдосконалення вимог НАТО щодо освіти та підготовки, а також програми робіт з реалізації плану освіти та підготовки з РД. Відкриваючи конференцію, Міністр оборони Норвегії Іне Еріксен Сорейде підкреслив ризики, які корупція створила для безпеки, а також те, що єдиний підхід НАТО до питань безпеки спирається на спільні цінності, відзначивши, що «програма розбудови доброчесності НАТО утворює певні ключові елементи, які є невід'ємною частиною цих цінностей».

Віце-адмірал Хав'єр Гонсалес-Уїкс, заступник начальника штабу та відповідальний за підготовку об'єднаних сил в Командуванні НАТО з питань трансформації, доповідав про необхідність розробки політики РД НАТО, «в якій також визначалось би місце РД в програмах партнерства НАТО», а також «був би закладений фундамент для подальшого вдосконалення програми розбудови доброчесності з врахуванням набутого досвіду та експертних знань в царині зміцнення доброчесності». Генерал-лейтенант Леонардо ді Марко, Начальник штабу Об'єднаного командування в Неаполі, зазначив, що «корупція як асиметрична тактика в поточних та майбутніх операціях становитиме все більшу загрозу стабільності в нестабільних державах... а отже, НАТО мусить розробляти дієві правила, концепції і доктрину протидії корупції. Створені на цій основі сили та засоби мають бути адаптованими до потенційних ризиків, давати можливість передбачати напади в дусі гібридної війни та запобігати їм».

Осло, Норвегія

*«Програма
розбудови
доброчесності
висвітлює
саму суть
НАТО – наші
фундаментальні
цінності, як вони
були визначені
в Вашингтон-
ському договорі
1949 року:
ліберальна
демократія,
верховенство
права та
особиства
свобода».*

Іне Еріксен Сорейде,
Міністр оборони Норвегії

Останні відомості про державні та регіональні програми РД

АФГАНІСТАН

19 - 20 лютого 2015 року в штаб-квартирі НАТО в Брюсселі проводилася нарада Експертної групи РД щодо Афганістану (ЕГРДА) за результатами фахових консультацій, які були організовані в Вашингтоні в грудні 2014 року. Захід проводився в рамках концепції розширення та вдосконалення резерву профільних фахівців та практичних спеціалістів з програми РД, які мають досвід роботи в сферах підзвітності, контролю та реформування в Національних силах оборони і безпеки Афганістану (ANDSF). Ці консультації є складовою частиною постійного процесу аналізу досвіду, спрямованого на формування стратегії РД в рамках програми "Довгострокове партнерство", розрахованої на 2015-2017 рр. Мета полягає у вдосконаленні нинішньої Адаптованої програми розбудови доброчесності та зменшення ризику корупції в Афганських національних силах безпеки для подальшого забезпечення її єдності з цілями та завданнями роботи НАТО в Афганістані.

ВІРМЕНІЯ

30 квітня 2015 року перший заступник Міністра оборони Давід Тоноян передав послу Террі Стаматопулосу заповнену АСО РД НАТО. На осінь заплановані аналіз та експертне оцінювання наданої інформації.

ПГС ПППБ отримує заповнену АСО з РД НАТО від першого заступника Міністра оборони Давіда Тонояна

В рамках своєї постійної діяльності з реалізації організаційної реформи вірменське Міністерство оборони запровадило «Тест на чесність», розроблений на основі АСО НАТО з тим, щоб особовий склад Міністерства ознайомився з програмою РД НАТО, а також для сприяння проведенню дослідження. Інформацію про цю роботу було розповсюджено серед інших країн, що беруть участь в програмі РД НАТО, як приклад підходу до доведення до відома особового складу відомостей про основи підзвітності в управлінні ресурсами та реалізації таких реформ. Заступник Міністра оборони Назарян розповів про цей досвід на конференції з РД НАТО 2015 року в Вашингтоні.

Програма 89-го семінару «Роуз Рот», який проводився в Єревані 18 – 20 червня Парламентською асамблеєю НАТО спільно з Національною асамблеєю Вірменії, включала в себе панельну дискусію щодо РД як компоненту реформування сектору. На семінарі було підкреслено, що брак доброчесності веде до нестабільності та відсутності безпеки.

БОСНІЯ І ГЕРЦЕГОВИНА

В Боснії і Герцеговині АСО РД та процес експертного оцінювання були виконані в вересні 2014 року, і зараз увага спрямована на виконання рекомендацій звіту за результатами експертного оцінювання. Планується, що після прийняття національної стратегії протидії корупції Міністерство оборони розробить план зміцнення доброчесності. В рамках загальної політики підвищення ролі РД Боснія і Герцеговина включила в свій ППОС ціль партнерства «Розвиток доброчесності». Перший цикл оцінки реалізації даної цілі відбувся в ході оцінювального візиту за ППОС до Сараєва 17 – 18 березня 2015 року. В заключному звіті ППОС дві цілі партнерства – управління персоналом та розвиток доброчесності – були змінені таким чином, щоб врахувати рекомендації звіту за результатами експертного оцінювання. Активно долучився до обговорень під час конференції з РД 2-15 року в Вашингтоні помічник міністра оборони з питань міжнародної співпраці, який, зокрема, поділився досвідом та уроками, набутими під час підготовки АСО, а також в ході процесу експертного оцінювання.

КОЛУМБІЯ

В ході конференції з РД НАТО 2015 року в Вашингтоні Міністерство оборони Колумбії подало заповнену АСО НАТО послу Террі Стаматопулосу, помічнику Генерального секретаря НАТО з політичних питань та політики безпеки. Зараз отримана інформація аналізується, а візит для проведення експертної оцінки запланований на початок осені.

ПГС ПППБ отримує заповнену АСО з РД НАТО від колумбійського віце-адмірала Сесара Аугусто Нарваеса Арсіньєгаса

ГРУЗІЯ

Одразу після виконання АСО РД НАТО та процесу експертного оцінювання в грудні 2013 року Міністерство оборони почало реалізацію рекомендацій звіту про експертне оцінювання НАТО, включаючи питання впровадження нових реформ, підвищення обізнаності державних службовців та військовослужбовців, а також розробки плану розбудови доброчесності. Цей досвід реформування оборонного сектору та підвищення його підзвітності і прозорості зараз поширюється серед інших країн, які реалізують програму РД. МС НАТО продовжує роботу з Грузією над розробкою планів запровадження адаптованого компонента РД до програми школи розбудови оборонних організацій (ШРОО).

ІСЛАНДІЯ

МС НАТО провів зустріч з делегацією Міністерства закордонних справ для обговорення нинішньої співпраці та аналізу можливостей співпраці з програмою РД, зокрема, в питаннях гендерної рівності.

ІТАЛІЯ

МС НАТО провів зустріч з делегацією Міністерства оборони Італії для обговорення можливостей співпраці в рамках програми РД НАТО. Ця делегація, окрім іншого, повідомила про значну роботу, проведену МО Італії для підвищення прозорості, підзвітності та доброчесності в секторі оборони та безпеки.

КИРГИЗЬКА РЕСПУБЛІКА

На конференції з РД в Вашингтоні 2015 року представник Міністерства оборони Киргизії підкреслив важливість реформ в секторі оборони та безпеки. В травні заступник Прем'єр-міністра Маматалієв направив листа до посла Террі Стаматопулоса, ПГС ПППБ, в якому заповнив, що його країна зацікавлена в використанні інструментарію РД НАТО на підтримку запланованих реформ в секторі оборони та безпеки. Міністерство оборони планує провести у себе семінар НАТО з РД у другій половині поточного року.

МОЛДОВА

В контексті ініціативи НАТО з розбудови оборонних спроможностей (започаткованої на саміті голів держав та урядів країн НАТО в Уельсі у вересні 2014 року) військово керівництво Молдови звернулося з проханням про надання подальшої допомоги в боротьбі з корупцією в оборонному секторі. На основі цього прохання та почасті результатів візиту щодо оцінки ініціативи РОС програма РД НАТО стала повноцінним компонентом пакету розбудови спроможностей НАТО. Після завершення процесу експертного оцінювання РД буде надалі визначено обсяг реформ, що мають бути здійснені, а також ініціатив, які необхідно реалізувати для зміцнення управління оборонними ресурсами.

ЧОРНОГОРІЯ

Згідно з рекомендаціями звіту про експертне оцінювання, завершеного в грудні 2013 року, Чорногорія розробила свій перший план дій з РД для Міністерства оборони та Збройних сил Чорногорії, а також створила робочу групу для контролю і нагляду за його реалізацією. В рамках своїх зобов'язань щодо підвищення прозорості Міністерство оборони Чорногорії зі підтримки МС НАТО опублікувало повний текст звіту про експертне оцінювання та плану розбудови доброчесності. Ці документи були оприлюднені на конференції з РД 2015 року як кращий зразок практики. Редакція чорногорською мовою буде опублікована в другій половині 2015 року.

В рамках роботи з підвищення ролі РД та забезпечення максимального використання наявних механізмів партнерства Чорногорія включила до свого пакету цілей партнерства 2014 року нову ціль партнерства «Розвиток доброчесності». Перший цикл оцінки її реалізації відбувся в ході оцінювального візиту в рамках ППОС до Подгориці в лютому 2015 року. Узгоджений текст звіту ППОС щодо Чорногорії включає в себе цілі партнерства, змінені для врахування рекомендацій звіту про експертне оцінювання, а саме публічну інформацію, управління персоналом, розвиток доброчесності, а також процедури оборонного планування та формування бюджету.

«Забезпечення принципів належного управління, доброчесності, прозорості та підзвітності, а також боротьба з корупцією і надалі належатимуть до вищих пріоритетів нашого міністерства. Охорона цих цінностей зміцнюватиме довіру до нашої системи оборони, підвищуватиме ефективність та легітимність державних установ, а також вдосконалюватиме військові спроможності, тим самим сприяючи демократизації чорногорського суспільства в цілому».

Доктор Міліца Пеянович-Джурішич,
Міністр оборони
Чорногорії у
виданні «Розбудова
доброчесності: процес та
наслідки»

ПОЛЬЩА

Варшава підтвердила, що робота з виконання АСО РД НАТО наближається до завершення, і анкета буде передана до штаб-квартири НАТО в найближчий час.

СЕРБІЯ

В ході офіційних візитів та консультацій з НАТО вище керівництво Сербії визнало важливість належного управління в оборонному секторі та висловило зацікавленість в розширенні програми РД НАТО з тим, щоб включити до неї інші установи сектору оборони та безпеки.

КОЛИШНЯ ЮГОСЛАВСЬКА РЕСПУБЛІКА МАКЕДОНІЯ

Виконана АСО РД була передана послу Террі Стаматопулосу, ПГС ПППБ. Очікується, що візит для проведення експертного оцінювання відбудеться протягом другої половини 2015 року.

ТУНІС

Програма РД НАТО була однією з тем, піднятих послом Террі Стаматопулосом в ході його червневого візиту до Тунісу.

СПОЛУЧЕНЕ КОРОЛІВСТВО

Лондон повідомив про свої плани щодо завершення АСО РД НАТО.

УКРАЇНА

В контексті адаптованої програми НАТО з РД для України, а також реалізації річного національного плану на 2015 рік в Україні була проведена низка заходів для забезпечення врахування рекомендацій, наведених в звіті про експертне оцінювання РД НАТО. У співпраці з львівською Академією сухопутних військ у травні був організований дводенний семінар з питань РД за участі тренерів Наукового університету Софії (Болгарія), Навчального центру миротворчих операцій (Боснія і Герцеговина), а також Міністерства оборони Грузії. В цьому заході також брали участь представники Національного університету оборони. Курсанти та науково-педагогічний склад обговорювали тематику доброчесності, підзвітності й прозорості, а також корупційних ризиків в ході операцій. Внаслідок прийняття антикорупційного пакету у червні відбулася низка консультацій з представниками різних оборонних установ та структур, які займаються боротьбою з корупцією. Практичні результати цих консультацій будуть відображені в робочій програмі України з питань РД.

Наступні заходи за підтримки Трастового фонду РД

КУРС З РОЗБУДОВИ ДОБРОЧЕСНОСТІ ДЛЯ СТАРШОГО СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ

6 - 10 липня 2015 року Навчальний центр миротворчих операцій (НЦМО) організує курс «Розбудова доброчесності для старшого сержантського складу». Цей курс входить до складу Адаптованої програми НАТО з РД для Південно-східної Європи (АСТ.4961). Партнерам, що відповідають встановленим критеріям, буде надана фінансова підтримка; представник робочої групи з питань РД зробить презентацію щодо програми РД НАТО та доповідь про заходи Альянсу з протидії корупції в ході операцій під проводом НАТО.

ДРУЗІ УКРАЇНИ

15 липня в ШК НАТО відбудеться третя координаційна нарада з питань РД в рамках Адаптованої програми з РД НАТО для України. Метою наради є підведення підсумків реалізації поточних проєктів з РД. Очікується, що під час цієї наради основні донори та зацікавлені сторони презентують свої поточні програми дій та робіт і поділяться своїм досвідом. Крім того, учасники матимуть можливість розглянути можливі прогалини та дослідити напрямки подальшої співпраці на підтримку України.

БАЗОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З РД

Представники програми НАТО з РД та США співголовуватимуть на першому засіданні цільової робочої групи з розробки базової навчальної програми з РД. Це засідання проходитиме в ШК НАТО 27 - 28 липня 2015 року. Зазначена базова навчальна програма розробляється на забезпечення реалізації плану з навчання і підготовки з РД. Він використовуватиметься для надання державам допомоги щодо модернізації своїх навчальних програм, оцінки наявних навчальних курсів і розробки нових можливостей навчання та підготовки. До участі в розробці цього нового знаряддя в царині РД запрошуються члени і партнери Альянсу, які можуть надіслати свого фахівця з розробки навчальних програм. Це буде перше з кількох засідань, які плануються провести протягом наступних шести місяців. Поява першого проєкту навчальної програми очікується на початку 2016 року.

ТЕМА РОЗБУДОВИ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СКЛАДІ КУРСУ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ

В період з 31 серпня по 4 вересня 2015 року НЦМО організує навчальний курс OF2-OF4 на тему «Розбудова доброчесності в миротворчих операціях» (АСТ.495.2). Цей курс також входить до складу Адаптованої програми НАТО з РД для Південно-східної Європи. Партнерам, які відповідають встановленим критеріям, буде надана фінансова підтримка. НАТО запросить доповідачів, які розкриють тему протидії корупції в ході операцій та місій, зроблять вступ до теми правової бази щодо протидії корупції, розкажуть про лідерство у сфері РД, а також про те, яким чином належні процедури закупівель і укладання контрактів запобігають корупції та сприяють розбудові доброчесності.

КУРС З ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗБУДОВИ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СВІТЛІ УПРАВЛІННЯ КАДРАМИ

22 - 24 вересня ЦДСО проведе в Осло курс організаційного вдосконалення РД в світлі управління кадрами. В ході курсу буде надано широкий огляд засад сучасного управління кадрами в державному секторі, зокрема у збройних силах, включно з питаннями міжнародних стандартів, етичних норм, службового підвищення, виплати винагород та набору на службу.

КУРС ЩОДО РОЛІ КЕРІВНИКІВ ОБОРОННОГО СЕКТОРУ В РОЗБУДОВІ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Присвячений РД курс «Роль керівників оборонного сектору в розбудові доброчесності» проводитиметься 2 - 6 листопада в школі НАТО в Обераммергау в Німеччині. Цей курс охоплює

*«Найвищою
якістю
керівництва
є, безумовно,
доброчесність.
Без неї реальний
успіх неможливий
ані в ремонтній
бригаді, ані на
футбольному
полі, ані у війську,
ані в офісі».*

Дуайт Д. Ейзенхауер

«Завдяки
спільним
зусиллям з
розбудови
добročесності
Альянс тепер
здатний
запропонувати
своїм членам
і партнерам
комплексні
інструменти, які
забезпечувати-
муть готовність
наших сил до дій
в сьогоденішньому
оперативному
середовищі».

Генерал Паломерос,
Верховний
головнокомандувач
об'єднаних збройних
сил НАТО з питань
трансформації

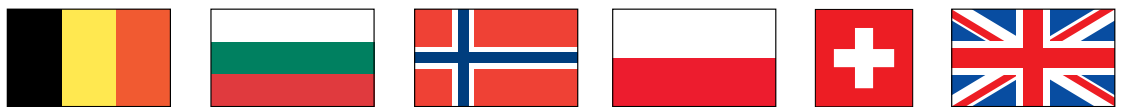
Конференція з РД 2015
року в Вашингтоні

такі теми, як шляхи виявлення та зменшення корупційних ризиків, включення стратегій із зменшення корупції до процесів управління та закупівель, а також запровадження принципів прозорості, підзвітності і добročесності в роботу державних оборонних установ, включаючи контекст операцій та місій.

ПУБЛІКАЦІЇ

Цільова група під проводом Польщі завершила огляд АСО з РД. Відредагований текст відображає результати, отримані в ході I та II етапів. Нову редакцію цього тексту можна завантажити з веб-сайту РД. Наявний також новий посібник для практичних працівників «План дій з добročесності» англійською і французькою мовами. Інші матеріали на веб-сайті РД включають в себе звіт про конференцію з РД 2015 року, переглянутий інформаційний бюлетень щодо РД та гендерних питань, а також звіт про експертне оцінювання та план розбудови добročесності для МО та збройних сил Чорногорії. Грузія, Молдова та Сербія повідомили про свої наміри використовувати позитивний досвід, запропонований Чорногорією.

МС НАТО в співпраці з ЖЦДКЗС пропонують подавати пропозиції щодо нових серій публікацій, що відображають позитивний досвід. Список запропонованих тем можна знайти на веб-сайті РД НАТО.

Бельгія, Болгарія, Норвегія, Польща, Швейцарія та
Сполучене Королівство є провідними державами в
Трастовому фонді розбудови добročесності.

